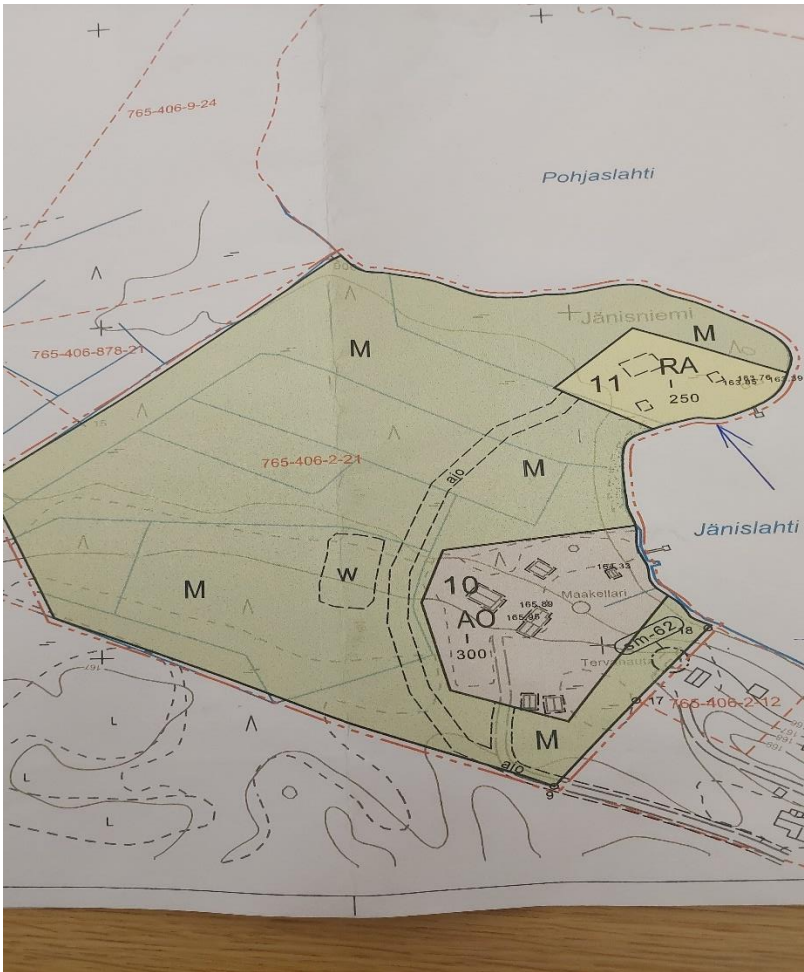

LUONTOSELVITYS

SUMSAN RANTA-ASEMAKAAVAN OSITTAINEN MUUTOS

Kuva kaavaehdotuksesta.

JOHDANTO

Tämä luontoselvitys kohdistuu Sumsan ranta-asetakaavan osittaiseen muutokseen. Alue sijaitsee Sumsan järven länsipäässä. Alueen sijaintia, kaavatilannetta ja muita olosuhteita on kuvattu kaavaselostuksessa. Kaavanmuutokseen kuuluu mm. korttelin 10 alue, joka muutetaan osittain pysyvän asumisen alueeksi myönnetyn poikkeamisluvan mukaisesti. Rakennuspaikka on toteutunut.

Selvitys keskittyy rakennetun alueen ulkopuolella olevaan alueeseen pääasiassa Jänisniemessä. Voimassa olevassa ranta-asetakaavassa kyseinen niemi on varattu maa- ja metsätalousalueeksi (M), jonne sallitaan rakentaa sauna (30 m²). Toteutuneen rakennuspaikan pohjoispuolella on toinen rantarakennuspaikka, jonka sijainti muuttuu. Lisäksi sisämaassa oli yksi rakennuspaikka, joka poistuu kokonaan.

Alkuperäisen ranta-asetakaavan yhteydessä on laadittu yleispiirteinen ympäristöselvitys (DI Pasi Rantanen). Erityisiä piirteitä tai kohteita ei tältä alueelta havaittu. Selvityksen tiedot on esitetty kaavaselostuksessa.

Selvitys perustuu maanomistajan pitkäaikaisiin havaintoihin alueella, ympäristöasiantuntijan ja kaavan laatijan alueella tekemiin katselmuksiin sekä Sotkamon kunnan kautta hankittuihin Laji.fi - tietokannan tietoihin sekä Sumsa-järven kunnostussuunnitelmaan.

Alueen ominaisuuksia kuvataan selvityksessä olevilla valokuvilla ja sanallisilla arvioilla.

Kuva Jänisniemen kärjestä.

ALUEEN LÄHIHISTORIA

Perimätiedon mukaan kyseinen niemi ja sen lähialueet ovat olleet vielä 1950 –luvulle saakka lähes puutonta suoaluetta. 1960 –luvun alussa alue on kuitenkin ojitettu ja alue on kuivunut. Normaalina kesäaikana ojat ovat kuivia.

Nykyisin alueella kasvaa pääosin n. 10 – 15 metristä mäntyä sekä hieman koivuja ja kuusia.

Kuva rakennuspaikan ja maa- ja metsätalousalueen rajaojasta. Maanomistaja tekee lähiaikoina alueen ojiin selkeytsaltaat.

MAISEMATYÖ- JA TOIMENPIDELUPA

Kyseinen niemi ja sen lähialueet on osaksi harvennettu v. 2022 myönnetyn maisematyölupaehtojen mukaisesti. Alueelta otetaan tarpeen mukaan harventamalla puita latoihin, laavuihin ja muihin pieniin rakennelmiin sekä polttopuiksi.

2000 –luvun alussa on rakennettu toimenpideluvalla myös laavu, laituri ja pieni halkovarasto uuden kaavaehdotuksen mukaiselle paikalle.

Kuva rakennuspaikan rakennelmista.

YMPÄRISTÖASIAANTUNTIJAN SUORITTAMA KATSELMUS

Heinäkuussa 2026 suoritettiin katselmus maanomistajan ja ympäristöasiantuntija Unto Ritvasen toimesta.

Suoritetussa katselmuksessa eikä muutoinkaan ole havaittu mitään luonnonsuojelu-, metsä-, tai vesilaissa uhanalaiseksi luokiteltuja tai muutoin suojeltuja tai erityisiä luontotyypppejä tai kasvi- tai eläinkunnan lajeja. Näkemystä tukee myös jäljempänä esitetyt muut selvitykset ja olemassa olevat tiedot.

Maasto on asiantuntijan mukaan tyyppillistä kainuulaista kuivunutta rämettä, jossa ei ole mitään erityispiirteitä.

Rantakasvillisuudessa havaittiin mm. järvikortetta, pullosaraa sekä muutamia lumpeita.

Kuva ympäristöasiantuntijasta rakennuspaikalta.

PUUSTO

Alueella kasvaa pääosin n. 10-15 metristä mäntyä. Lisäksi ojien varsilla kasvaa koivuja, sekä jokunen kuusi. Puustoa on harvennettu ja valoisuus on lisääntynyt.

Kuva Jänisniemen puustosta

ALUSKASVILLISUUS

Maaperä on pääosin sammaleen peitossa. Lisäksi kasvaa suopursua, mustikkaa, juolukkaa ja rannalla myös puolukkaa sekä muita metsätyypin tavanomaisia lajeja.

Kuva aluskasvillisuudesta.

MAAPERÄ RAKENNUSPAIKALLA

Maaperä uudella rakennuspaikalla on hyvin kantavaa sora-moreenia, jossa on seassa myös hyvin suuria kiviä.

Turvekerroksen vahvuus on keskimäärin 200-300 mm.

Maaperän laatua on tarkistettu muutamalla koekuopalla, ojien varsilla sekä laavun, laiturin ja liiterin rakentamisen yhteydessä.

Kuva irtokivestä rakennuspaikalta. Rakennuspaikalla on useita tällaisia.

RANTAKASVILLISUUS

Ranta on muodoltaan hyvin loivasti kivipohjainen ja kova.

Vesikasvillisuudesta on havaintoja mm. järvikortteesta, pullosarasta, sekä lumpeesta.

Kuva niemen kärjestä

LINNUSTO

Linnusto on varsin tyypillistä kainuulaista lajistoa.

Havaintoja on tehty mm. lokeista, tiiroista, teeristä, rastaista jne.

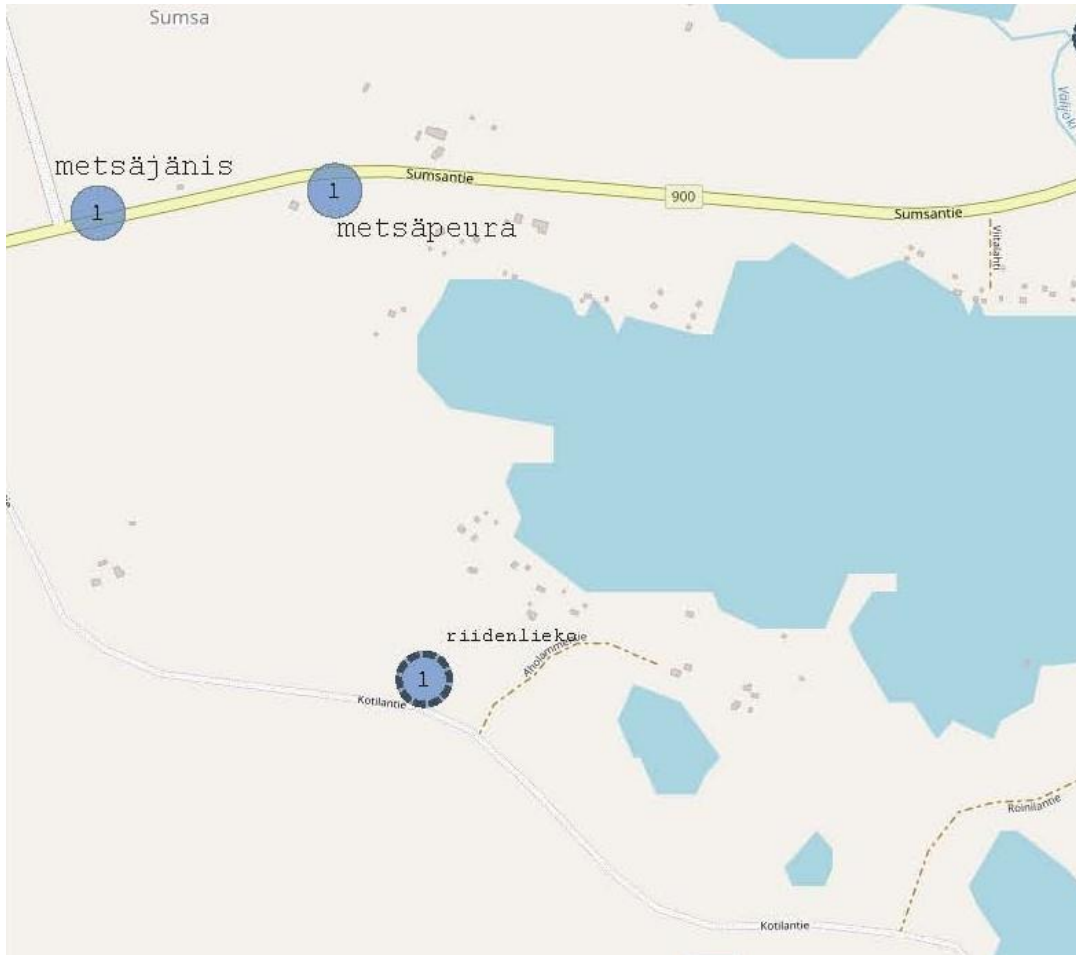
Linnunpesiä ei katselmuksessa, eikä muutoinkaan ole rakennuspaikalla ja ranta-alueella havaittu.

ELÄIMISTÖ

Alueen eläinlajit ovat varsin tyypillisiä kuivuneelle rämeelle. Katselmuksen yhteydessä ei havaittu yhtään eläintä tai niiden pesää.

Aiemmin on havaittu mm. oravia, jäniksiä sekä minkkejä sekä muita tavanomaisia eläin- ja lintulajeja.

Ohessa on kunnan kautta saadut laji.fi -tietokannan tiedot lähialueesta. Muutosalueella ei ole tiedossa luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja (esim. liito-orava) tai muita merkittäviä eläin- tai kasvihavaintoja. Muutosalueelta puuttuvat kokonaan suuret lehtipuut eikä se muutoinkaan ole liito-oravalle potentiaalista elinympäristöä.

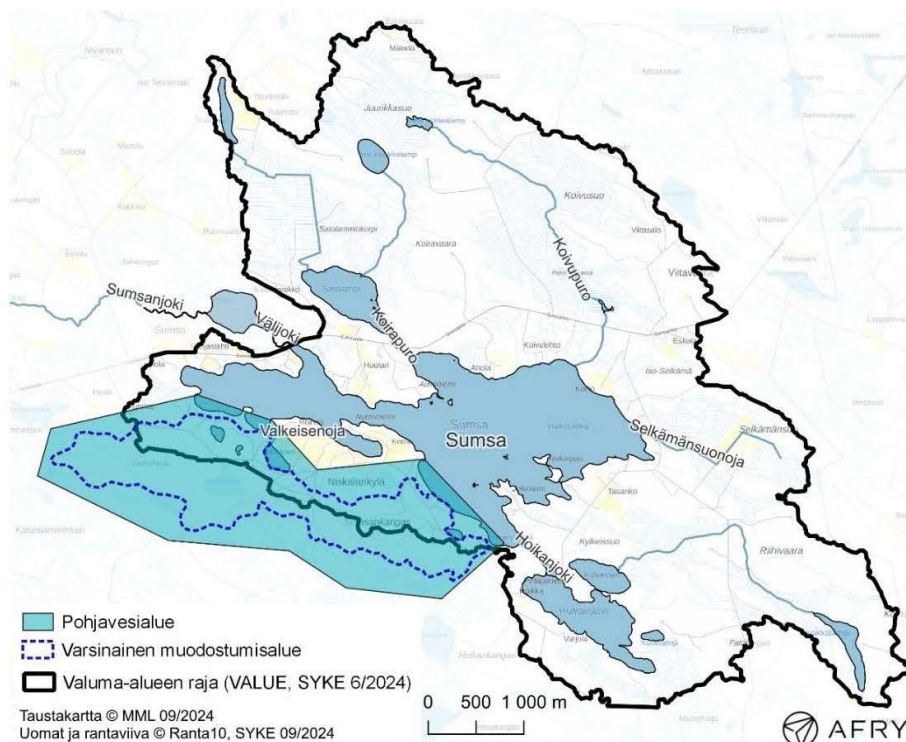

SUMSA-JÄRVEN KUNNOSTUSSUUNNITELMA

AFRY on laatinut Sumsa-järven kunnostussuunnitelman. Ohessa on otteita siitä. Selvityksessä on laajalta alueelta järveä ja sen ympäristöä tutkittu ja selvitetty mm. viitasammakon ja muiden luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien esiintyminen, luonnonsuojelualueiden sijainti, metsälain mukaiset tärkeät elinympäristöt, vedenlaatu jne. Nyt kaavoitettavalta alueelta ei ko. lajeja tai kohteita ole löytynyt.

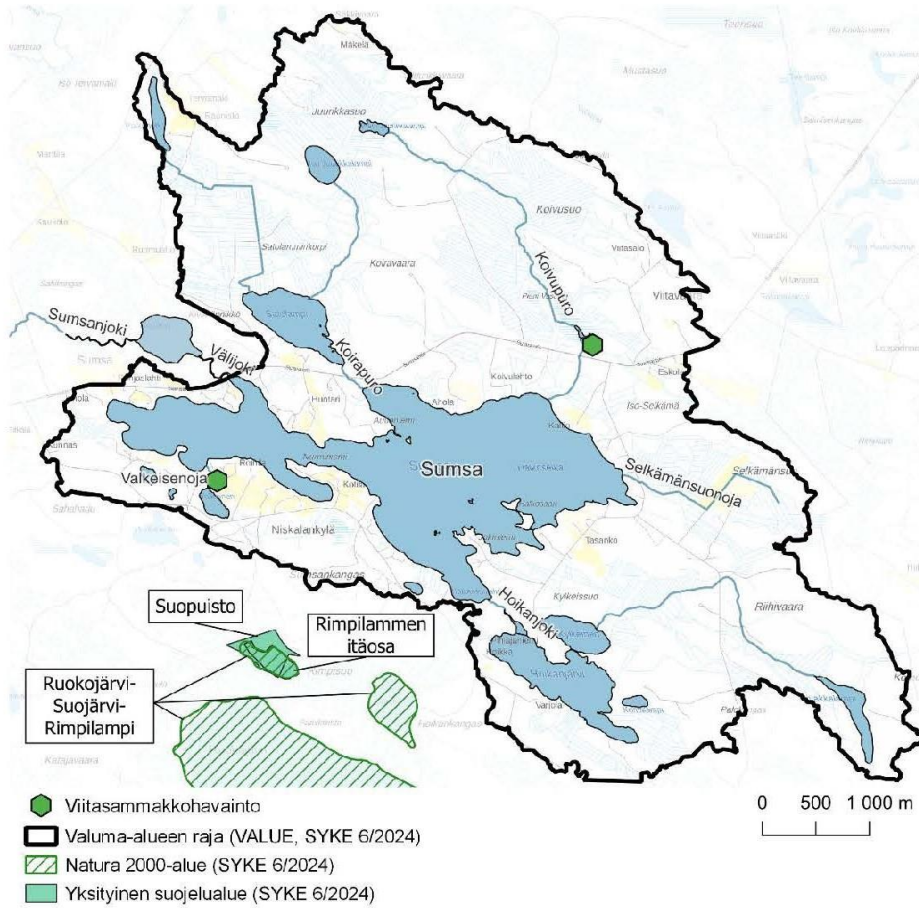
Sumsa-järven kunnostussuunnitelma
Sivu 8/51

Kuva 4. Sumsan pohjavesialue.

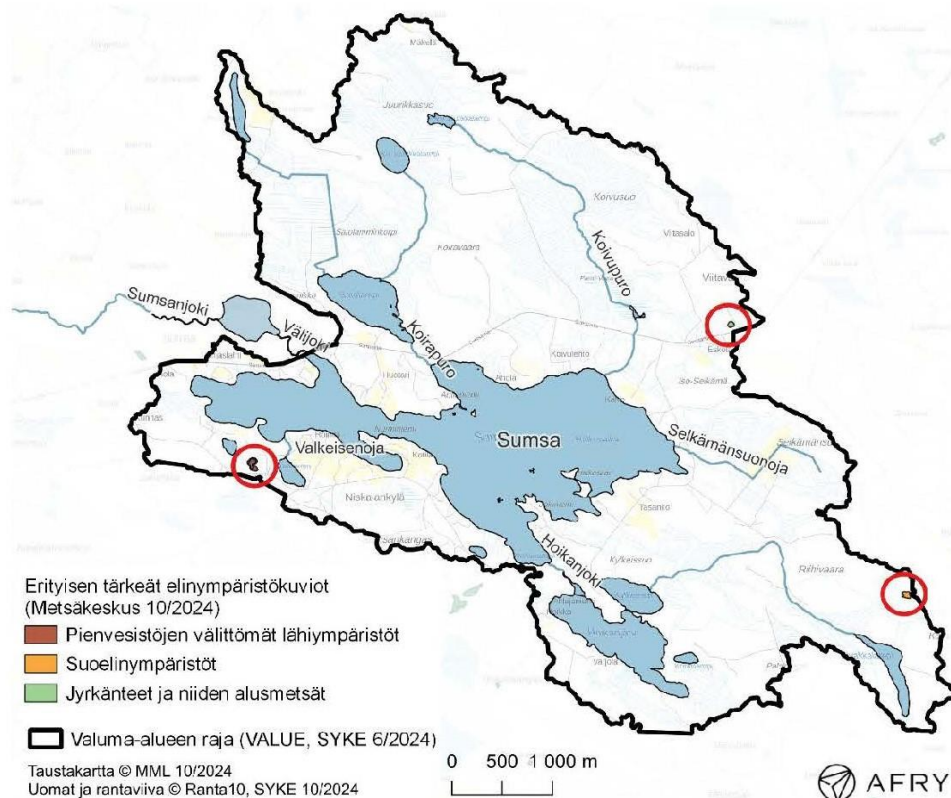
Luonnonsuojelualueita ei sijaitse Sumsan valuma-alueella (Kuva 5). Valuma-alueen läheisyydessä sen lounaispuolella sijaitsevat kuitenkin Ruokojärvi-Suojärvi-Rimpilammen harvinainen, rehevä ja eteläisiä piirteitä omaava lintukosteikko -kokonaisuus (Natura 2000-alue) sekä yksityisillä mailla sijaitsevat Suopuiston ja Rimpilammen itäosan luonnonsuojelualueet.

Keväällä 2024 tehtyjen maastotarkistusten yhteydessä tarkasteltiin Sumsaan laskevien vesistöjen varrelta potentiaalisia viitasammakoiden elinalueita. Sammakoista tehtiin selkeät havainnot Koivupuron varrella sijaitsevan Iso-Vasaman soisen alueen läheisyydestä sekä Sumsan etelärannalle laskevan Valkeisenajan varrelta (Kuva 5). Muista luontodirektiivin liitteen IV suojeltuja lajeista ei alueella ole havaintoja (laji.fi).

Kuva 5. Luonnonsuojelualueet ja Sumsan valuma-alueella tehtyt havainnot viitasammakoiden esiintymispaikoista.

Sumsan valuma-alueella sijaitsee Metsälain (1093/1996) 10 §:n perusteella määritettyjä erityisen arvokkaita elinympäristöjä (Kuva 6). Valuma-alueen lounaiskulmassa sijaitsevan pienen Koiralammen ympäristö on tunnistettu pienvesistöjen välittömään lähiympäristöön sijoittuvaksi alueeksi, jonka ominaispiirteitä on veden läheisyydestä ja puu- ja pensaskerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto. Valuma-alueen itäpuolella sijaitsee Viitavaaran eteläpuolella lähellä Sumsantietä jyrkanteen (vähintään 10 m korkea) ja sen välittömäksi alusmetsäksi luokiteltava alue. Lisäksi Sumsan valuma-alueen kaakkoiskulmassa sijaitsee Sivakkalammen pohjoispuolella suolinymäpäästö, jonka ominaispiirre on luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous.

Kuva 6. Metsälain 10 §:n mukaiset erityisen tärkeät elinympäristökuviot Sumsan valuma-alueella.

2.2 Vedenlaatu

Sumsa-järvellä vedenlaatua on seurattu tiheämmin 90-luvulla ja 2000-luvun alussa ja muutamaa otteeseen viimeisten kolmen vuoden aikana (Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta) kolmelta järvellä sijoittuvalta havaintopisteeltä (Sumsajärvi, Sumsajärvi 2 ja Sumsajärvi 3, Kuva 7). Järvessä on 90-luvulla havaittu ajoittain runsaahkoja leväkukintoja ja 2001–2003 sinilevää havaittavissa määrin. Järvellä on toteutettu kasviplanktonin näytteenottoa vuosina 2002 ja 2021. Lisäksi tämän selvityksen yhteydessä järvellä toteutettiin vesinäytteenotto 18.6. ja 30.7.2024 Sumsalla sijaitsevalta vedenlaadun havaintopisteeltä Sumsajärvi 3. Vesinäytteenoton yhteydessä vesipatsaasta mitattiin kenttämittarilla veden lämpötila, happipitoisuus, sähkönjohtavuus, sameus ja pH 1 m välein sekä mitattiin näkösyvyys.

YHTEENVETO

Selvityksessä tai hankituissa tiedoissa ei ole tullut esille asioita tai tietoja, jotka estäisivät suunnitellun kaavanmuutoksen tekemisen. Rakennuspaikkojen määrä vähenee eivätkä luonto- tai ympäristöolot muutoksen takia heikkene. Maisematekijät on riittävällä tavalla otettu huomioon. Kaavanmuutoksella rakentamisyksiköiden määrä vähenee.

LUONTOSELVITYKSEN LAATIJAT

Kimmo Mustonen, kaavan laatija

Vesa Hakkarainen, maanomistaja, rkm

Unto Ritvanen, ympäristöasiantuntija